

Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry
Hikivuorenkatu 29 A 21
33710 Tampere
p. 044 231 1096

VASTASELITYS
20.3.2018

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry
Kuninkaankatu 39
33200 Tampere

Vaasan hallinto-oikeus
PL 24
65101 Vaasa
vaasa.hao@oikeus.fi

Viite: Lähetä 27.2.2019 (5550/18), dnro 01385/18/5201

**Asia: VASTASELITYS ANNETTUIHIN LAUSUNTOON, VASTINEISIIN JA
ILMOITUKSIIN KOSKIEN VAITINARON VESISTÖTÄYTÖSTÄ SEKÄ
VALMISTELULUVASTA TEHTYÄ VALITUSTA**

Vaasan hallinto-oikeus on pyytänyt 27.2.2019 Tampereen ympäristönsuojeluyhdistystä ja Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiriä antamaan hallinto-oikeudelle vastaselitys annettujen lausunnon, vastineiden ja ilmoitusten johdosta.

Valmistelevat työt

Katsomme, että valmistelutöitä ei pidä aloittaa, koska ne sisältävät työmaatien rakentamisen, joka on käytännössä osa täyttöä ja tarkoittaa täyttötöiden aloittamista. Tietyömaan rakentaminen tarkoittaa noin kahden hehtaarin louhetäyttöä suunnitellun täyttöalueen syvimpään kohtaan. Näin laajan täytön purkaminen aiheuttaa vesistöön ympäristöongelmia, joita hankesuunnittelussa ei ole mitenkään arvioitu.

Hankkeen tarpeellisuus ja mitoitus

Hanketta perustellaan raitiotien välttämättömyydellä Hiedanrannan asuinalueen liikenneyhteyksien järjestämiseksi. Ensiksi toteamme, että raitiolinjalle on olemassa vaihtoehtoisia linjauksia, vaikka ne on arvioitu kalliimmiksi toteuttaa. Toiseksi toteamme, että Tampereen kaupungin kiinteistötoimen vastineessa ei ole annettu mitään perustelua sille, miksi raitiotien rakentaminen vaatii 100 metriä leveän täytön. Ramboll Oy:n tekemä Vaitinaron vesistötäytön rakentamista koskeva raportti toteaa, että

”Täyttöalueen keskiosan leikkauksista tehtyjen stabiiliteetilaskelmien perusteella riittävä vakavuus ($F=1,8$) voidaan saavuttaa laskelmien mukaan noin 15 metrin etäisyydellä louhetäytönreunasta.”

Mainittu noin 15 metrin etäisyys ei riitä mitenkään selittämään vaadittua 100 metrin täyttöä.

Kiinteistötoimen vastineessa Vaitinaron täyttöä perustellaan sillä, että Sulkavuoren jätevedenpuhdistamon louhintatyössä syntyvä louhe on sijoitettava Vaitinaron, koska muuten louheen välivarastoinnista aiheutuu lisäkustannuksia. Tämä viittaa siihen, että Sulkavuoren

suunnittelussa on tapahtunut laiminlyönti, koska louheelle ei ole ollut olemassa vahvistettua sijoituspaikkaa ennen hankkeen aloittamista. Vaitinaron hankkeen tarpeellisuus ei voi perustua ulkopuolisen liikelaitoksen (Tampereen Vesi) suunnittelutyön puutteellisuuteen tai laiminlyönteihin. Näin muodoin katsomme, että Sulkavuoren hankkeesta syntyvä loughintajäte ei voi olla perustusteltu syy Vaitinaron täyttämiseksi.

Hankkeen suhde lainvoimaiseen kaavoitukseen

Pitäydymme aikaisemmassa näkemyksessämme alueen kaavoitustilanteesta. Kiinteistötoimen vastineessa väitetään, että kaava on vanhentunut, koska alueen uudelleenkaavoitus on vireillä. Vireillepano ei kuitenkaan riitä olemassaolevan kaavan mitätöintiin varsinkin, kun ehdotettu yleiskaava on hylätty Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa. Asemakaavan vanhentumiseen tarvitaan viranomaisen päätös, jota ei ole tehty. Esimerkiksi alueella voimassa olevaan asemakaavaan on merkitty uittotunneli, jota käytetään nykyisin veneiden siirtämiseen Näsijärveltä Pyhäjärvelle ja päinvastoin. Nyt myönnetty lupa vesistötyölle käytännössä lopettaa uittotunnelin käytön asemakaavan vastaisesti. Uittotunnelin käyttötarkoitus on ratkaistava alueelle laadittavassa uudessa asemakaavassa, eikä vesiluvassa, sillä vesilain 3 luvun 5 § mukaan vesilupa ei saa vaikeuttaa alueella voimassa olevan asemakaavan toteuttamista.

Hankkeen vaikutus Hyhkyn vedenottamoon ja pohjaveteen

Pitäydymme aikaisemmassa näkemyksessämme hankkeen vaikutuksista pohjaveteen. Kiinteistötoimen vastineessa järveden imeytyminen on katsottu mitättömäksi. Tämä on kuitenkin ristiriidassa alueella tehtyjen isotooppitutkimusten kanssa. Edelleen viittaamme Hämeenlinnan hallinto-oikeuden 10.7.2018 antamaan päätökseen, joka mukaan ei ole olemassa riittäviä selvityksiä siitä, että täyttötöitä voidaan toteuttaa heikentämättä pohjavesialueen veden laatua tai antoisuutta.

Vedenpohjan kerrokset ja suunnitelmat

Kuten olemme alkuperäisessä valituksessamme todenneet, niin täyttösuunnitelma perustuu olettamukseen, että pohjassa on yhtenäinen vettäläpäisemätön savikerros. Kiinteistötoimen vastine vahvistaa toteamuksemme, eli rakennekuvissa kuvitteellinen savikerros on esitetty useasti. Pohjakartoituksen mukaan pohjan päällimmäiset kerrokset kuitenkin koostuvat liejusta ja löysästä savesta, joiden alla on silttikerrostumia. Yhtenäistä vettäläpäisemätöntä savikerrosta ei siis ole olemassa. Näin ollen katsomme että, kaikki suunnitelmat, jotka perustuvat tällaisen kerroksen olemassaoloon ovat harhaanjohtavia.

Vastineessa ei myöskään ole huomioitu esille nostamaamme riskiä liittyen vedenpohjan löysään sedimenttiin, mistä aiheutuu pohja-aineen purkautumisriski hankealueen ulkopuolelle. Vastineessa yksioikoisesti oletetaan, että savi painuu, vaikka löysä savi pikemminkin syrjäytyy louheen aiheuttaman paineen vaikutuksesta purkautuen kauempana. Valituksessamme esittämä viite (Yle Uutiset, 23.10.2018) havainnollistaa selvästi, että löysä savi ei painu, vaan syrjäytyy ja saattaa purkautua ennakoimattomasti. Vastineessa ei myöskään ole selvitetty, kuinka veteen liuennut maa-aines ja ravinteet saadaan talteen.

Suunnitelmassa hankealue on tarkoitus suojata silttiverhoilla, jotka rajaavat samentumat toimenpidealueen sisälle. Vastineessa väitetään, että näin toimien ainoaksi haitaksi jää vähäinen samentuma verhotun alueen sisälle. Verhous ei kuitenkaan estä liuenneiden ravinteiden kulkeutumista hankealueen ulkopuolelle. Suojaverho ei myöskään estä valituksessamme ja yllä

viitattua löysän saven purkautumisriskiä suoja-alueen ulkopuolelle. Lisäksi vaadittu yksinkertainen suojaverhous ei ole riittävä tae sille, etteikö samentuma voi levitä laajalti suoja-alueen ulkopuolelle. Referenssikohteeksi esitämme vuosina 2015-2016 Tampereen Veden suorittaman viemäriin sijoittamisen Näsijärven pohjaan Olkahisen lahdessa. Liitteessä 1 esitämme havainnekuvat siitä, kuinka veden samentuminen ja vaahtoutuminen oli merkittävää yli kolmen kilometrin päässä toimenpidealueesta. Viitattu hanke oli mitättömän suppea verrattuna Vaitinaron suunniteltuun täyttöön ja niinpä Vaitinaronon liittyvät riskit ovat merkittävästi suuremmat myös pintaveden pilaantumisen osalta.

Hankkeen vaikutus Tahmelan lähteeseen

Kiinteistötoimen vastineen mukaan: ”Suurin osa Tahmelan lähteen pintavesiosuudesta rantaimettyy Santalahdessa ja Santalahden itäpuolella.”

Kuitenkaan vastineessa ei kerrota, mihin selvitykseen tämä lause perustuu. Kuten valituksessamme toimme esille, toistaiseksi ei ole varmaa tietoa, miten Tahmelan lähde liittyy Epilänharju-Villilän pohjavesimuodostumaan ja Näsijärven rantaimetyymiseen, joten Näsijärven rantaimetyymisen vaarantava Vaitinaronon täyttöhanke on syytä jättää varovaisuusperiaatteen mukaisesti toteuttamatta.

Epävarmuus haitta-aineiden liukoisuudesta ja sedimenttien haitta-ainepitoisuuksista

Kiinteistötoimen vastineessa ei ole esitetty arviota siitä, miten haitta-aineet voivat liueta sedimenteistä Näsijärven pintaveteen ja edelleen pohjaveteen täytön yhteydessä. Lisäksi sedimenttien haitta-ainepitoisuuksista on edelleen ristiriitaista tietoa saatavilla. Kiinteistötoimen vastineessa kerrotaan, että täyttöalueelta otettujen haitta-ainepitoisuuksia koskevien näytteiden osalta kynnysarvot ovat ylittyneet vain arseenin osalta. Kuitenkaan kyseisiä mittauksia ei ole esitetty, eikä niiden kattavuutta täyttöalueella ole myöskään esitetty. Myöskään täytön seurausta arseenin vaikutukseen vedenlaadun suhteen ei ole arvioitu. Kiinteistötoimen vastineessa ei ole käytännössä reagoitu mitenkään valituksemme kohtaan: ”Päätöksessä olisi pitänyt ottaa huomioon riskiarvion ja muistutuksen välinen ristiriita tai todentaa, että ne aikaisemmat tutkimukset eivät koske toimenpidealuetta.”

Tampereella 20.3.2019

Marko Junkkari
puheenjohtaja
Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry

Jari-Pekka Tamminen
sihteeri
Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry

Heikki Toivonen
puheenjohtaja
Suomen luonnonsuojeluliiton
Pirkanmaan piiri ry

Marjo Niemenmaa
aluesihteeri
Suomen luonnonsuojeluliiton
Pirkanmaan piiri ry

Liite 1: Havainnekuvat suojaverhouksen toimimattomuudesta. Tampere, Näsijärvi (Niihamanselkä). 2016.